



**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

80. An damnato ad mortem sit danda Eucharistia, etiamsi non sit ieiunus?
Et quid si post horam ad patibulum esset ducendus? Et notatur, quod
quamvis pridie ad mortem esset sumpta Eucharistia à ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76405](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76405)

potest communicari non ieiunus, & quocumque diei tempore, si sit ante sequentem diem moriturus, quia saltem valde probabile est; talem tunc teneri ex præcepto diuino communicare, quod maioris momenti est, quam præceptum Ecclesiæ prohibentis non ieiunum communicari. Secundo, quia cum communicatio tali homini sit tunc valde utilis, & quodammodo necessaria, vt in extrema illa lucta, tanto præsidio confortetur, & roboretur, noluit eum Ecclesia tanto bono priuare. Ita ille, & alij.

Sup. hoc est eod. Sancio hic citato in Ref. leg. §. 1. ad lin. 7.

2. Notandum est etiam hic obiter, pro damnatis ad mortem, non esse necessarium tempus viginti quatuor horarum inter sumptionem Eucharistiæ, & suscipiendæ mortem intercurre, & licet hic Panormij, & in Regno Castellæ, & alibi, vt opinor, interualum vnius diei faciant intercurre, attamen hoc non est necessarium. Vnde ego puto eum Sancio in *select. disput. 40. n. 4.* quod quamuis pridie ad mortem esset sumpta Eucharistia à damnato, si tamen deuotionis causa ipso die mortis vellet iterum se communicare, minus pius esset Communione impedire, imò pij Iudices ad suscipiendam hortari debent, vt puniendi tolerabilius mortem patiantur, & dæmoni, tentationes illa hora maximè turbantes facilius superent. Nec ex hoc reuerentia Sacramenti minuitur, cum Christus istud instituerit ad nostrâ utilitatem, & non coherent irreuerenter suscipi, & ob nostram utilitatem, si aliâs communicans debitam dispositionem habeat: vnde vellem hæc à Principibus, & Iudicibus prænotari. Ita Sancio.

3. Scio Iulium Clarum §. *fn. quest. 99. num. 3.* Corsetum *singul. 16.* Vegam *part. 1. cap. 61. cas. 2. 1.* Cucchum *inst. lib. 5. tit. 5. num. 107.* Ant. Scap. *de iur. non scrip. lib. 5. cap. 2. 10. n. 7.* & Zerolam *in praxi Episc. p. 2. ver. damnati ad mortem, & ver. Eucharistia,* reputare, indecenter recipi Eucharistia ipso die mortis, & ob id à Iudicibus non esse permitendum ministrari, & imputandum damnato, quod pridie mortis reuerit recipere.

4. Sed contrariam sententiam tenet Maiolus *de irregul. lib. 3. cap. 2. 4. n. 15.* vbi ita ait: Ego nonnullis in locis, quibus pro Episcopis magistratum gessi, validiore auctoritate qua potui, induxi, vt damnatis ad mortem ea ipsa die Cõmunio concederetur. Sic ille, & ita Romæ obseruari testatur Sancio, Corsetus, & Antonius Scap. *vbi supra.*

Sup. hoc in Ref. leg. §. 2. ante mediũ, cum in ver. Vnde ego.

5. Vnde asserunt multi, posse Sacramentum Eucharistiæ ministrari damnatis ad patibulum, ante vnâ horam mortis. Et ita docent Emanuel Sà *verb. Eucharistia, num. 2.* quem sequitur Fagundez *de præc. Eccles. part. 3. lib. 1. cap. 4. num. 3.* & Sotus *in 4. dist. 12. quest. 1. art. 12. non longe à fine,* ait, quod apparet non nihil irreuerentiæ irrogari Sacramento, si quis Eucharistiam susciperet, & illic ad patibulum, & mortem raperetur; ergo dum dicit illic, non sentit fore irreuerentiam ante vnâ horam ministrari. Et hæc omnia à fortiori procederent, quando Princeps eo die vellet omninò reum patibulo suspendi; vt docent Petrus de Cenedo *in 99. can. 9. 3. n. 4. in fine,* & Doctores in principio resolutionis citati.

RESOL. LXXX.

An damnato ad mortem sit danda Eucharistia etiam si non sit ieiunus?
Et quid si post horam ad patibulum esset ducendus?
Et notatur, quod quamuis pridie ad mortem esset sumpta Eucharistia à damnato, si tamen deuotionis causa ipso die mortis vellet iterum communicare, minus pius esset Communione impedire, quam Eucharistiam illi dare.

Tom. II.

Etiã quia aduertitur, reo expetenti, vel non recusanti confessionem, & Eucharistiam, Iudex ad confitenda peccata, & Eucharistiam recipiendam tenetur dare tempus sufficiens? Ex part. 5. tract. 3. Ref. fol. 38.

§. 1. **R**espondeo affirmatiuè cum Zambrano *de Sacrament. Euchar. cap. 3. dub. 8. num. 6.* vbi citat Nauarrum, Suarez, Henriquez, Sà, & alios, quibus ego addo Ioannem de Lugo *de Sacram. Euchar. disp. 15. sect. 4. num. 72.* Fagundez *præc. 3. lib. 3. cap. 5. num. 21.* Præpositum *in 3. part. quest. 80. art. 8. dub. 2. num. 42.* Granadum *de Sacram. in 3. part. controuers. 6. tractat. disput. num. 9.* Tannerum *tom. 4. disput. 5. 9. 8. dub. 4. num. 84.* & Hurtadum *de Sacrament. Eucharist. disput. 9. difficult. 16.* quia supradicti tenentur ex præcepto, cum sint in articulo mortis, iungere Communione, neque violenta mors tollit eis hanc obligationem, si Iudex alium diem pro executione expectare nolit.

Sup. hoc in duabus præcedentibus & supra in Ref. 74. § penult. prope finem, ver. siue violētæ, sed lege eam per totam, & alias eius primæ not.

2. Nec valet dicere, indecenter recipi Eucharistiam in die ipso, quo reus iustificandus est: nam ego hanc sententiam *in 3. part. tract. 6. res. 59.* satis probaui, & probat Sancio *in select. disp. 40. n. 4.* & alij penes ipsum, qui quidem notat, quod quamuis pridie ad mortem esset sumpta Eucharistia à damnato, si tamen deuotionis causa ipso die mortis vellet iterum communicare, minus pius esset Communione impedire: imò pij Iudices ad suscipiendam hortari debent, vt puniendi tolerabilius mortem patiantur, & dæmonis tētationes illa hora maximè turbantes facilius superent. Et quamuis lex Castellæ conuenientiùs iudicet ipso die mortis Eucharistiam non ministrari damnatis, ob reuerentiam Sacramenti, contrarium fortè decerneret modò ad utilitatem dammati animaduertens. Nec ex eo reuerentia Sacramenti minuitur, cum Christus illud instituerit ad nostram utilitatem, & non coherent irreuerenter suscipi, & ob nostram utilitatem sumi, si aliâs communicans debitam dispositionem habeat. Vellem hæc à Principibus, iudicibus, & Magistratibus prænotari. Ita Sancio. Vnde ego in praxi, si iustitia rei differri non posset, illum communicarem, etiam si post horam ad patibulum esset ducendus. Ita Sancio *loco cit.* & ego ipse *vbi supra,* omninò videndus. Notandum est etiam hic obiter, quod reo expetenti, vel non recusanti confessionem, & Eucharistiam, Iudex ad confitenda peccata, & ad Eucharistiam recipiendam tenetur dare sufficiens tempus. Pater, nam *in Clement. cum secundum, de penit. & remiss.* præcipitur Episcopis, vt suadeant, Iudicibus, & si necesse sit, compellant eos ad concedendum tempus sufficiens ad confessionem sacramentalem efficiendam. Eadem autem est ratio de Eucharistia, quia quando dicitur non denegandam penitentiam, aut concedendam penitentiam, hoc est, Penitentiam Sacramentum, consequenter intelligitur neque etiam Eucharistiam esse denegandam, vt patet ex *cap. quod in te, de penit. & remiss.* ibi in illo verbo, *per quod penitentiam morientibus non denegamus,* Viaticum etiam, quod verè penitentibus exhibetur, intelligi volumus. Imò reo non est denegandum prædictum tempus, etiam si timeatur inde fore, vt eripatur è carcere. Ita docet Syluester *ver. iudex primo q. 11. dist. 6.* & Petrus Nauarr. *lib. 2. de res. cap. 3. n. 26.* Tum quia dicta Clement. absolute præcipit Iudices esse compellendos, tum quia minus inconueniens videtur dicta ereptio, quæ reparari potest, quam aeterna damnatio, quæ non potest reparari. Quod si ex tali ereptione non timeatur damnatio Republicæ, & sit spes, quod recipiet Eucharistiam differendo suspendium, & confitebitur in-

Quæ hic est Ref. antecedens. Sup. hoc notato cum eodem Sancio hic citato in §. 2. Ref. not. præterita.

Sup. hac hoc in Ref. §. 6. v. c.

tra tres dies, vel quatuor, differendum est supplicium ex lege charitatis, vt succurratur ruinæ spiritali proximi. Et hæc omnia docet Ochagauiæ de Sacram. tract. de Euchar. p. 14. num. 10.

RESOL. LXXXI.

An aliquando licitum, sit deferre Viaticum moribundo absque stola, superpelliceo, & lumine?

Et notatur, quod minores Ordines, Extrema Vnctio, Confirmatio, & Matrimonium possunt sine lumine administrari sine lethali culpa.

Et docetur Sacerdotem chitagra laborantem, & pollice, ac indice impeditum non posse aliis digitis sacram Eucharistiam apprehendere, & porrigere.

Et aduertitur posse Parochum præbere Viaticum infirmo in articulo mortis constituto, qui mane, v. g. in eodem die sumpsit Eucharistiam, vel ex deuotione Missam dixit. Ex part. 10. tract. 11. & Misc. 1. Ref. 40.

Sup. hoc pro lumine accenso supra in Refol. 53. cursum in fine § Verum, & supra in tract. 1. Ref. 154. in fine. Et pro stola, & superpelliceo infra in tr. 4. Ref. 19. ex doctrina §. eius vlt. ad medium vers. Et hoc.

§. 1. **A**ffirmatiuè respondet Leandrus de Sacramentis tom. 1. tract. 7. disp. 4. quæst. 19. Quia hoc diuinum Sacramentum est summæ necessitatis, maxime in articulo mortis: ergo in hoc licitè poterit administrari absque prædictis cæremoniis; si credibile sit aliàs infirmum moriturum sine illo. Confirmatur, quia multa alia omitti possunt in huius Sacramenti administratione, si necessitas infirmi urgeat: ergo. Ita ille. Sed præter Bonacinam, Posseniunum, & Ludouicum à San Iuan, quos ipse adducit, negatiuam sententiam tenet Pater Tamburinus Opusc. de Commun. cap. 6. §. 1. num. 6. cui adde nouissimè Martinum de San Ioseph, in *Monitis Confess.* tom. 1. lib. 1. de Eucharist. tract. 5. n. 17. sic asserentem: [No puede el Partoco lleuar el Santissimo Sacramento à los Enfermos, sino puede ir con habito decente, esto es con Sobrepelliz Estola, y Luz delante.] Ita ille. Vide Auersam de Sacramento Eucharist. 9. 10. sect. 5. Cardinalem Lugo, disp. 18. sect. 2. n. 35. Granadum in 3. part. Contr. 6. tract. 12. disp. 3. n. 2. Gesuadum in Theol. mor. tom. 1. tract. 11. cap. 3. n. 6. Filiucium, tom. 1. tract. 4. c. 9. n. 250. Grassium, tom. 1. lib. 2. c. 40. num. 3.

Sup. hoc pro Extrema Vnctione, infra in tr. 4. Ref. 9. cursum ad lin. 2. & in alio §. eius annot.

2. Nota hîc etiam eum Quintanaduénas in Theol. mor. tom. 1. tract. 5. singul. 5. num. 3. quod si Minores Ordines, Extrema Vnctio, vel Confirmatio, & Matrimonium, sine lumine administrantur; non erit lethalis culpa, sicut nec grauis irreuerentia; & poenitentia Sacramentum sine eo conficitur semper. At cum in Communione, & sacris Ordinibus conferendis necessario, vel adsit Corpus Christi, vel Missa celebretur, lethalem culpam committeret sine lumine conferens hæc Sacramenta; tum propter traditionem, seu consuetudinem ab Apostolorum tempore dimanantem; tum propter maiorem reuerentiam præsentia Christi Domini debitam. Hæc Quintanaduénas.

Sup. hoc supra in Ref. 53. §. 1. & 2. Sæpius & alibi supra in Ref. 73. 74. & 75. & superius in tr. 1. Ref. 133. §. Sed si & in tom. 3. tr. 1. Ref. 54.

3. Et tandem nota cum Auersa loco citato, Sacerdotem chitagra laborantem, & pollice, ac indice impeditum, non posse aliis digitis sacram Hostiam apprehendere, & porrigere, quia licet tota manus sit consecrata, tamen specialiter illi duo digiti ad hoc ministerium ex vsu, & ritu Ecclesiæ deputati sunt.

4. Sed quia hîc fermo accidit de Viatico, Nota id quod sæpius alibi firmauimus, posse scilicet Parochum præbere Viaticum infirmo in articulo Mortis constituto, qui mane, verbi gratia in eodem die sumpsit Eucharistiam, vel dixit Missam ex deuotione. Et ita, præter alios Doctores à me adductos, tenet nouissimè Martinus de San Ioseph in *Mon. Confess.* tom. 1. lib. 1. de Eucharistiam tractat. 9. num. 16. vbi

me citato, sic asserit: [El que auia comulgado poco antes del peligro, ó articulo de muerte, no se elogia de recibir de nuevo el Viatico porque no se le satisface con la Communion antecedente, al precepto de comulgacion. Porque à ningun precepto, se satisface propiamente, sino es dentro del tiempo en que obliga el precepto, por los Derechos citados en el numero precedente: y bien probablemente han sido de opinion hombres grauissimos de las dos Vniuersidades de Alcalá, y Salamanca, que si auia comulgado vno por su deuocion el mismo dia, que cayó malo, y en que se vé en peligro de muerte y prudentemente se entiende que morirá en el mismo dia, tiene obligacion à comulgar en la otra vez; y porque se cumple con el Derecho diuino, que es mayor peso, que el humano de no comulgar an vn dia dos vezes: ror esto expressemente el Padre Vazquez, en vn papel manuscrito, à quien cita, y sigue Hurtado disp. 10. difficult. 1. que afirma lo han practicado assi veyentes graues.] Hucusque Martinus, cui adde etiam, me citato, Leandrum de Sacramentis, tom. 2. tract. 7. disp. 9. 6. & etiam me citato, Pellizzarium in man. leg. tom. 1. tr. 5. c. 3. num. 70. Hanc etiam sententiam tenet Quintanaduénas in Theol. mor. tom. 1. tr. 4. disp. 9. 6. & Ludouicus à San Iuan in sua parua Summa, art. 4. de Commun. Infirm. n. 45. Et tanquam probabilem illam admittit, me citato, sapientissimus Docibilis, de Sacramentis tom. 1. tract. 4. disp. 10. dub. 2. 6. Vale gaudeo, pro consolatione infirmorum, hanc licentiam, postquam ego illam typis mandauis, fuisse à doctissimis viris comprobatam & in dies magis radices figere: quicquid nouissimè in contrarium asserat Tamburinus Opusc. de Comm. c. §. 6. n. 10.

RESOL. LXXXII.

An infirmum in articulo mortis constitutum, si communi recipere possit sacrum Viaticum ieiunio ad ieiunetur? Ex p. 11. tr. 6. & Misc. 6. Ref. 16.

§. 1. **N**egatiuam sententiam probabilem præstat Hurtadus de Chocolata, & Tabaco, tract. 1. cap. 10. §. 1. num. 165. vbi sic asserit: [No me parece probable, que por el mismo caso que el Médico declara, que vn enfermo està en peligro conocido de muerte, y que deue comulgar por Viatico, cum quæ pueda sin incommodidad alguna comulgar en ayunas, no tiene obligacion por el precepto Ecclesiastico, si no solo à complir el precepto Diuino. Lo primero: porque si en este trance obligata el precepto Ecclesiastico, se causaria en los enfermos vna gran inquietud con los escrúpulos, si podia ó no podia esperar de ayuna, y assi la epicheia parece que dicta, que por el mismo caso que vno ex vi infirmitatis está en tal peligro, la ley humana Ecclesiastica no le obliga à recibir el Sacramento en ayunas, ni parece creible, que mueltra madre la Iglesia, como tan piadosa, quiera obligar à sus hijos en este trance à que comulguen en ayunas, sino que solo con toda quietud cumplan con el precepto Diuino de comulgar. Segundo, porque assi parece que declarada esta ley Ecclesiastica, y costumbre, el Concilio Constantiense, sess. 13. donde dize assi: Sacrorum Canonum auctoritas, & approbata consuetudo Ecclesiæ seruauit, & seruat, quod huiusmodi Sacramentum non sumatur à non ieiunatis, præterquam in infirmitate, &c. Y assi en la enfermedad, no ay precepto de ayuno natural, quando ay obligacion de cumplir con el precepto Diuino, y esto parece que es en que lo deca